

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

FOB 2020-32

Politiets anvendelse af magt under en afbrudt udsendelse var ikke dokumenteret tilstrækkeligt

Resumé

24. juli 2020

I forbindelse med ombudsmandens gennemgang af et antal afsluttede sager om tvangsmæssige udsendelser fra 2018 besluttede ombudsmanden at udskille en sag om en udenlandsk mand til særskilt undersøgelse.

Forvaltningsret

123.3

Ved afhentningen af udlændingen i Udlændingecenter Ellebæk blev udlændingen iført transportbælte kl. 14.25. Begge udlændingens hænder var fikseret i transportbæltet i tidsrummet kl. 14.32 – kl. 17.50, selv om udsendelsen blev afbrudt kl. 17.04, da flyselskabet oplyste, at politiet og udlændingen ikke kunne flyve med.

29.5

International ret

3

Desuden anvendte politiet håndkraft i cirka et minut, da udlændingen ikke ville gå frivilligt igennem lufthavnens sikkerhedskontrol.

Menneskerettigheder

1.1

Ombudsmanden fandt det meget beklageligt, at politiets udsendelsesrapport ikke indeholdt nogen oplysninger om, hvorfor det var nødvendigt at fikserer begge udlændingens arme i transportbæltet, og hvorfor det var nødvendigt at opretholde denne grad af fiksering i hele tidsrummet.

På grundlag af supplerende udtalelser fra politiet om baggrunden for fikseringen fandt ombudsmanden imidlertid ikke grundlag for at tilsidesætte politiets vurdering af, at det var nødvendigt at fikserer udlændingen i tidsrummet fra kl. 14.32, og indtil udsendelsen blev afbrudt kl. 17.04.

Da det ikke var muligt for politiet at oplyse, hvad der var årsag til den fortsatte fiksering af udlændingen, efter at udsendelsen blev afbrudt kl. 17.04, havde ombudsmanden ikke grundlag for at vurdere dette spørgsmål.

Ombudsmanden fandt ikke grundlag for at tilsidesætte politiets vurdering af, at det var nødvendigt at anvende håndkraft i den konkrete situation, men var enig med politiet i, at anvendelsen af håndkraft skulle have været dokumenteret yderligere i udsendelsesrapporten.

(Sag nr. 20/00903)

I det følgende gengives ombudsmandens udtalelse om sagen:

1. Under min gennemgang af et antal afsluttede sager om tvangsmæssige udsendelser fra 2018 valgte jeg at udskille sagen med politiets j.nr. (...) til særskilt undersøgelse.

Jeg har nu færdigbehandlet sagen.

Sagen er behandlet i medfør af udlændingelovens § 30 a, hvorefter Folketingets Ombudsmand varetager tilsyn med tvangsmæssige udsendelser.

Formålet med ombudsmandens deltagelse er at påse, at politiets virksomhed i forbindelse med tvangsmæssige udsendelser foretages med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse.

Tilsynet foregår på grundlag af ombudsmandsloven. Ombudsmanden skal således bedømme, om politiet handler i overensstemmelse med gældende ret, herunder internationale forpligtelser, og god forvaltningsskik, jf. ombudsmandslovens § 21.

For så vidt ombudsmanden som led i tilsynet gennemfører inspektioner efter § 18 i ombudsmandsloven, kan ombudsmanden endvidere bedømme forholdene ud fra almenmenneskelige og humanitære synspunkter.

2. Ved brev af 28. marts 2020 bad jeg Rigspolitiet om en udtalelse. Bl.a. følgende fremgår af brevet:

”Sagen drejer sig om en afbrudt ledsaget udsendelse af en enlig mand til X-land den [dato] 2018. Udsendelsen blev afbrudt efter flykaptajnens anvisning på grund af udlændingens manglende bagage.

Af udsendelsesrapporten af [dagen efter udsendelsesforsøget] fremgår bl.a. følgende:

’...

Udlændingen blev kl. 1425 iført transportbælte med begge arme fri.

...

Kl. 1432 blev hans arme fastgjort til bæltet i forbindelse med transport til bilen som skulle køre os til lufthavnen. Vi forlod Ellebæk kl. 1437.

...

Kl. 1550 blev udlændingen udtaget af bilen med henblik på security tjek. Udlændingen gjorde modstand og sagde gentagne gange at han ikke ville rejse. Dette udtalt på fransk. Udlændingen skubbet/trukket gennem security og hans bagage gennemlyst.

...

Udlændingen kørt til Ellebæk hvor han kl 1750 blev genindsat. Udlændingen fik ved genindsættelse afmonteret transportbælte.

...'

Blandt sagens bilag er et 'Skema til ledsagede udsendelser', som er udfyldt for så vidt angår 'Ved afbrudt udsendelse'. I skemaet er det bl.a. angivet, at der blev anvendt håndkraft i tidsrummet kl. 14.32-17.50, at der blev anvendt transportbælte (kun bælte) i tidsrummet kl. 14.25-14.32, og at der blev anvendt transportbælte (tohåndsfixeret) i tidsrummet kl. 14.32-17.50. Endvidere er det krydset af i skemaet, at begrundelsen for magtanvendelse var historik/sikkerhedsvurderingen'.

Blandt sagens bilag er endvidere en mail af [10 dage inden udsendesforsøget] 2018 fra Nordsjællands Politi, Udlændingecenter Nordsjælland, til Udlændingestyrelsen, hvori Udlændingestyrelsen blev spurgt, om der var nogle hindringer for en udsendelse af udlændingen til X-land. Udlændingestyrelsen svarede samme dag, at der ikke var udsendelsehindringer i Udlændingestyrelsen. Der er ikke blandt sagens bilag tilsvarende henvendelser til øvrige udlændingemyndigheder forud for udsendesforsøget den [dato] 2018.

På den baggrund beder jeg om, at Rigspolitiet i sin udtalelse til mig nærmere oplyser, med hvilken begrundelse udlændingen blev iført transportbælte med fiksering af armene, og hvorfor udlændingen fortsat var iført transportbælte med fiksering af armene, efter at udsendelsen blev afbrudt.

Jeg beder endvidere om, at Rigspolitiet i udtalelsen nærmere oplyser, på hvilken måde og i hvor lang en periode udlændingen gjorde modstand i forbindelse med securitytjek, og om der blev gjort forsøg på at overtale ham til at gå videre, inden der blev anvendt håndkraft. Jeg be-

der herudover Rigspolitiet om at oplyse, i hvilken periode der blev anvendt håndkraft, hvilken form for håndkraft der blev anvendt, og hvor mange af ledsagerne der deltog i magtanvendelsen.

Endelig beder jeg Rigspolitiet om at oplyse, om der blev rettet henvendelse til andre myndigheder end Udlændingestyrelsen for at få oplyst, om der var verserende ansøgninger eller genoptagelsesbegæringer, som var til hinder for udsendelsen.”

3. Rigspolitiet har i sin udtalelse af 24. juni 2020 oplyst bl.a. følgende:

”Rigspolitiet har til brug for besvarelsen af ombudsmandens anmodning indhentet en udtalelse fra Nordsjællands Politi.

Nordsjællands Politi har indledningsvist oplyst, at den udsendelsesansvarlige polititjenestemand for udsendelsen til X-land den [dato] 2018 ikke længere er ansat i politiet.

Nordsjællands Politi har med henvisning hertil i stedet anmodet en af de ledsagende polititjenestemænd om supplerende udtalelser til udsendelsesrapporten af [dagen efter udsendelsesforsøget].

...

Ad iførelse af transportbælte med fiksering af armene

...

Det fremgår af den supplerende udtalelse af 20. april 2020 fra en af de ledsagende polititjenestemænd, at anvendelsen af transportbælte skete på baggrund af politikredsens erfaringer med udlændingens adfærd forud for forsøget på udsendelse, idet udlændingen tidligere havde unddraget sig anholdelse ved at stikke af fra politiet, samt i Udlændingecenter Ellebæk havde udvist truende adfærd, hvorfor han havde været placeret i isolationscelle. Udlændingen havde endvidere truet med, at han ville begå selvmord.

Nordsjællands Politi har oplyst, at det fremgår af sagens bilag 21, der er en politirapport af [12 dage inden udsendelsesforsøget] (...), at Udlændingecenter Ellebæk samme dag havde oplyst over for politiet, at udlændingen i den forgangne weekend havde været i isolationscelle i et døgn, idet udlændingen havde været ekstremt voldsom og udadreagerende.

For så vidt angår graden af to-håndsfikseringen, samt den tidsmæssige udstrækning heraf, fremgår det af den supplerende udtalelse af 6. maj 2020, at den ledsagende polititjenestemand erindrer, at udlændingen kun fik løsnet den ene hånd i forbindelse med, at han røg og talte i telefon, og at han i resten af den tid, hvor han var to-håndsfikseret, var fikseret således, at begge hænder var spændt ind til bæltet.

Det fremgår herudover af den supplerende udtalelse af 24. april 2020, at den ledsagende polititjenestemand i dag ikke kan erindre, hvorvidt det var udlændingens opførsel på udsendelsesdagen, eller politiets erfaringer med udlændingens tidligere adfærd (sikkerhedsvurderingen), der gjorde, at politiet fandt det nødvendigt at fortsætte med to-håndsfikseringen af udlændingen, efter udsendelsen var blevet afbrudt.

Nordsjællands Politi har på baggrund af ovenstående oplyst, at politikredsen ikke finder, at årsagen til opretholdelsen af magtanvendelsen (to-håndsfikseringen af udlændingen) efter udsendelsen var blevet afbrudt, er tilstrækkeligt dokumenteret i udsendelsesrapporten af [dagen efter udsendelsesforsøget].

Nordsjællands Politi udtaler endvidere, at de indhentede supplerende udtalelser af henholdsvis 20. april 2020, 24. april 2020 og 6. maj 2020 i lyset heraf burde have indeholdt en mere fyldestgørende begrundelse for, hvorfor den udsendelsesansvarlige vurderede, at den fortsatte fiksering af udlændingens hænder var nødvendig i situationen, ligesom der burde have været angivet en nærmere begrundelse for graden af fikseringen.

Nordsjællands Politi henleder imidlertid opmærksomheden på, at der er forløbet mere end (...) måneder siden den afbrudte udsendelse fandt sted, hvilket kan være årsagen til, at det kan være vanskeligt for den ledsagende polititjenestemand at erindre de nærmere omstændigheder, der var årsagen til, at den udsendelsesansvarlige i situationen vurderede, at udlændingens hænder af sikkerhedsmæssige årsager, herunder risikoen for flugt, fortsat skulle være fikserede – også efter at udsendelsen var blevet afbrudt.

Nordsjællands Politi har i forlængelse heraf anført, at det altid beror på en konkret vurdering, hvorvidt det i en given situation er nødvendigt at anvende magt, og at der må tillægges den udøvende polititjenestemand en vis margin for sit skøn i vurderingen af, hvorvidt magtanvendelse er nødvendig i den konkrete situation, idet polititjenestemanden i kraft af sin erfaring har særlige forudsætninger for at vurdere nødvendigheden af magtanvendelsen.

Nordsjællands Politi udtaler med henvisning hertil, at de, uagtet den manglende ønskelige dokumentation, ikke finder, at der foreligger et tilstrækkeligt grundlag for at tilsidesætte den udsendelsesansvarliges skøn i forbindelse med vurderingen af, hvorvidt der i situationen forelå tilstrækkelige sikkerhedsmæssige grunde, der nødvendiggjorde den fortsatte magtanvendelse, efter udsendelsen den [dato] 2018 var blevet afbrudt.

Nordsjællands Politi udtaler herudover, at det er politikredsens opfattelse, at al magtanvendelse bør dokumenteres i udsendelsesrapporterne, ligesom politikredsen til stadighed er meget bevidste om at udvikle og forbedre dokumentationen af alle relevante sagsskridt i udsendelsessager/-rapporter. Politikredsen følger løbende op på denne proces med henblik på at vurdere behovet for indskærpelser og eventuelle forbedringer samt videreudvikling.

Rigspolitiet kan tilslutte sig Nordsjællands Politis udtalelse, ligesom Rigspolitiet finder det beklageligt, at der mangler dokumentation og begrundelse for, hvorfor udlændingen blev iført transportbælte med fiksering af begge arme, også efter udsendelsen blev afbrudt.

Ud fra de indhentede supplerende udtalelser finder Rigspolitiet imidlertid ikke at have et tilstrækkeligt grundlag for at kunne vurdere, om der i den konkrete situation forelå tilstrækkelige sikkerhedsmæssige omstændigheder, der nødvendiggjorde den fortsatte magtanvendelse, efter udsendelsen den [dato] 2018 var blevet afbrudt. Rigspolitiet er dog enig med Nordsjællands Politi i, at den udøvende polititjenestemand i en udsendelsessituation skal tillægges en vis margen i sit skøn af, hvorvidt magtanvendelse ud fra en konkret vurdering er nødvendig, og at polititjenestemanden i kraft af sin erfaring har særlige forudsætninger for at foretage netop dette skøn.

Rigspolitiet har samtidig noteret sig Nordsjællands Politis tilkendegivelse om, at politikredsen til stadighed er meget bevidste om at udvikle og forbedre dokumentationen af alle relevante sagsskridt i udsendelsessager/-rapporter, og herunder løbende vurderer behovet for indskærpelser og eventuelle forbedringstiltag.

Ad udlændingens modstand ved security tjek i lufthavnen

...

Det fremgår af den supplerende udtalelse af 20. april 2020, at udlændingens modstand i forbindelse med security tjekket den [dato] 2018 bestod i, at han ikke ønskede at medvirke til at blive udsendt af Danmark og

ikke ville gå igennem security tjekket. Det fremgår videre af udtalelsen, at udlændingens modstand ikke var voldsom, og at det derfor var nok, at de ledsagende polititjenestemænd skubbede/trak udlændingen gennem metalkarmen i forbindelse med security tjekket.

Det fremgår endvidere af den samme supplerende udtalelse, at politiet først forsøgte at få udlændingen til selv at gå igennem security tjekket, men at udlændingen ikke var modtagelig over for de ledsagende polititjenestemænds anmodninger om, at han skulle gå igennem metaldetektoren på egen hånd.

Det fremgår herudover af den supplerende udtalelse af 24. april 2020, at den ledsagende polititjenestemand ikke kan erindre præcis, hvor længe udlændingen gjorde modstand, men at det ledsagende politipersonale udelukkende benyttede håndkraft i den tid, hvor udlændingen gjorde modstand.

Nordsjællands Politis udtaler på den baggrund, at det er politikredsens opfattelse, at al magtanvendelse bør dokumenteres i udsendelsesrapporten, og at de nærmere omstændigheder vedrørende den anvendte håndkraft i forbindelse med security tjekket, herunder den tidsmæssige udstrækning heraf, således burde have fremgået af udsendelsesrapporten.

Rigspolitiet kan tilslutte sig Nordsjællands Politis udtalelse for så vidt angår vigtigheden af, at dokumentationen af al magtanvendelse bør fremgå af udsendelsesrapporten. Dette gælder herunder udstrækningen af, behovet for samt ikke mindst årsagen til, at der blev anvendt magt. Rigspolitiet skal i forlængelse heraf bemærke, at det er Rigspolitiets klare vurdering, at alle oplysninger som må antages at være af sådan karakter, at de bidrager til eller bringer klarhed over sagens faktiske omstændigheder, i alle udsendelsessager skal noteres i udsendelsesrapporten – hvilket i særlig grad gælder for oplysninger om politiets magtanvendelse.

Rigspolitiet finder dog samtidig, at der i den konkrete sag med de supplerende udtalelser af henholdsvis 20. april 2020, 24. april 2020 og 6. maj 2020 er tilvejebragt tilstrækkelig dokumentation for, på hvilken måde udlændingen gjorde modstand i forbindelse med security tjekket, samt om der forud for politiets magtanvendelse blev gjort forsøg på at overtale udlændingen til frivilligt at gå igennem security.

Ad håndkraft anvendt ved security tjek

I forhold til ombudsmandens spørgsmål til i hvilken periode håndkraften blev anvendt, hvilken form for håndkraft der blev anvendt, og hvor mange af ledsagerne, der deltog i magtanvendelsen, skal Rigspolitiet

bemærke, at det fremgår af den ledsagende polititjenestemandes supplerende udtalelse af 20. april 2020, at den magtanvendelse, der blev anvendt i forbindelse med security tjekket varede i ca. 1 minut.

Det fremgår endvidere af den samme supplerende udtalelse, at magtanvendelsen bestod i, at de ledsagende polititjenestemænd skubbede udlændingen på bagkroppen og trak ham i transportbæltet med henblik på at få ham til at gå igennem metaldetektoren. Den ledsagende polititjenestemand kan imidlertid ikke erindre, hvem af de tilstedeværende polititjenestemænd, der gjorde brug af magtanvendelsen.

Nordsjællands Politi udtaler på baggrund af ovenstående, at det er politikredsens klare opfattelse, at al magtanvendelse bør dokumenteres i udsendelsesrapporten, og at de nærmere omstændigheder vedrørende den anvendte håndkraft i forbindelse med security tjekket, herunder oplysning om hvem af de ledsagende betjente, der deltog i magtanvendelsen, burde have fremgået af udsendelsesrapporten.

Nordsjællands Politi henviser endvidere til, at det altid beror på en konkret vurdering, hvorvidt det i en given situation er nødvendigt at anvende magt, og at der som tidligere nævnt må tillægges den udøvende polititjenestemand et vist skøn i vurderingen af, hvorvidt magtanvendelsen er nødvendig i den givne situation, da polititjenestemanden i kraft af sin erfaring har særlige forudsætninger for at vurdere nødvendigheden heraf.

Nordsjællands Politi finder i den konkrete situation ikke grundlag for at tilsidesætte de ledsagende polititjenestemænds vurdering af nødvendigheden af magtanvendelsen, ligesom politikredsen på det foreliggende grundlag ikke vurderer, at magtanvendelsen har været uproportional.

Rigspolitiet kan tilslutte sig Nordsjællands Politis udtalelse om, at den anvendte magtanvendelse, herunder oplysninger om hvem af de ledsagende betjente der deltog i udøvelsen heraf, burde have været dokumenteret og beskrevet i selve udsendelsesrapporten. Rigspolitiet finder imidlertid – i lighed med politikredsen – at det ud fra de supplerende udtalelser af henholdsvis 20. april 2020, 24. april 2020 og 6. maj 2020 kan lægges til grund, at de ledsagende polititjenestemænd skubbede udlændingen på bagkroppen og trak ham i transportbæltet med henblik på at få ham til at gå igennem metaldetektoren, og at denne magtanvendelse var nødvendig samt ganske kortvarig (ca. 1 minut). Rigspolitiet vurderer på den baggrund, at politiets magtanvendelse i den beskrevne situation ikke var uproportional i forhold til udlændingens adfærd.

Ad henvendelse til andre myndigheder

...

(...) Nordsjællands Politi [har] oplyst, at politikredsen følger Rigspolitiets vejledning om ledsagede udsendelser med fly. Heraf fremgår det blandt andet, at der i forbindelse med alle udsendelser af afviste asylansøgere og udlændinge, der har fået inddraget eller er nægtet forlængelse af deres opholdstilladelse, skal sendes en forespørgsel via e-mail til udlændingemyndighederne (Udlændingestyrelsen, Flygtningenævnet, Udlændingenævnet og Udlændinge- og Integrationsministeriet) forud for gennemførelsen med henblik på at få oplyst, om der er verserende ansøgninger eller genoptagelsesbegæringer, som er til hinder for udsendelsen.

Nordsjællands Politi henviser endvidere til, at det fremgår af vejledningen, at der i udsendelsessager, der er behandlet i 'åbenbart grundløs'-procedure, og hvor endeligt afslag på asyl således er meddelt af Udlændingestyrelsen, ikke skal ske forespørgsel til Flygtningenævnet.

Nordsjællands Politi har herudover oplyst, at udlændingen i nærværende sag blev meddelt afslag på asyl i medfør af 'åbenbart grundløs'-proceduren den 16. marts 2018, og at politikredsen forud for den planlagte udsendelse af [dato] 2018 alene rettede henvendelse til Udlændingestyrelsen.

Nordsjællands Politi har beklaget, at der ikke forud for den planlagte udsendelse blev foretaget en høring af de øvrige relevante myndigheder.

Rigspolitiet har noteret sig, at Nordsjællands Politi som det klare udgangspunkt følger den af Rigspolitiet udarbejdede vejledning om ledsagede udsendelser med fly, og at politikredsen har beklaget, at den beskrevne procedure med underretning til samtlige relevante udlændingemyndigheder ikke blev fulgt forud for den planlagte udsendelse den [dato] 2018. Rigspolitiet tilslutter sig politikredsens beklagelse.

Rigspolitiet kan afslutningsvist oplyse, at Rigspolitiet vil sende nærværende udtalelse til Nordsjællands Politi til orientering. Rigspolitiet vil samtidig henlede politikredsens opmærksomhed på det ovenfor anførte, samt på vigtigheden af, at alle relevante sagsbehandlingsskridt samt tiltag – herunder ikke mindst årsagen til og udstrækningen af magtanvendelse – dokumenteres i udsendelsesrapporterne. Rigspolitiet vil herudover henstille til politikredsen, at vigtigheden af dokumentation for magtanvendelse på ny vil blive understreget over for de rapportoptagende polititjenestemænd på politikredsens kommende kvartalsmøde.”

4. Der findes en række EU-retlige, folkeretlige og nationale regler og vejledende retningslinjer om anvendelsen af magt under udsendelser.

Af udsendelsesdirektivets artikel 8 (direktiv 2008/115/EF af 16. december 2008) fremgår bl.a. følgende:

”Artikel 8
Udsendelse

...

4. Når medlemsstaterne som en sidste udvej anvender tvangsforanstaltninger til at gennemføre udsendelsen af en tredjelandsstatsborger, som modsætter sig udsendelse, skal sådanne foranstaltninger stå i rimeligt forhold til det formål, der søges opnået, og holdes inden for grænserne af rimelig magtanvendelse. Foranstaltningerne gennemføres i henhold til den nationale lovgivning i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder og med behørig respekt for den pågældende tredjelandsstatsborgers værdighed og fysiske integritet.”

Af betragtning nr. 13 i udsendelsesdirektivets præambel fremgår endvidere bl.a. følgende:

”(13) Anvendelsen af tvangsforanstaltninger bør udtrykkeligt ske i overensstemmelse med proportionalitets- og effektivitetsprincippet for så vidt angår de anvendte midler og de forfulgte mål. (...)”

Af Europarådets ”Twenty Guidelines on Forced Return” fra 2005 fremgår bl.a. følgende:

”Guideline 19. Means of restraint

1. The only forms of restraint which are acceptable are those constituting responses that are strictly proportionate responses to the actual or reasonably anticipated resistance of the returnee with a view to controlling him/her.”

Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Tortur og Umenneskelig eller Nedværdigende Behandling eller Straf i regi af Europarådet (”CPT”) har fastsat standarderne ”Deportation of foreign nationals by air” (2003) (CPT/Inf/E (2002) 1 – Rev. 2015). Af standarderne fremgår bl.a. følgende:

”33. Clearly, one of the key issues arising when a deportation operation is carried out is the use of force and means of restraint by escort staff. The CPT acknowledges that such staff are, on occasion, obliged to use

force and means of restraint in order to effectively carry out the deportation; however, the force and the means of restraint used should be no more than is reasonably necessary. The CPT welcomes the fact that in some countries the use of force and means of restraint during deportation procedures is reviewed in detail, in the light of the principles of lawfulness, proportionality and appropriateness.”

Politilovens § 16 (lovbekendtgørelse nr. 1270 af 29. november 2019 om politiets virksomhed) indgår i lovens kapitel 4 om politiets anvendelse af magt og har følgende indhold:

”§ 16. Politiets magtanvendelse skal være nødvendig og forsvarlig og må alene ske med midler og i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet. Det skal indgå i vurderingen af forsvarligheden, om magtanvendelsen indebærer risiko for, at udenforstående kan komme til skade.
Stk. 2. Magt skal anvendes så skånsomt, som omstændighederne tillader, og således at eventuelle skader begrænses til et minimum.”

Af ”Rigspolitiets interne retningslinjer vedrørende ledsagede udsendelser med fly” (2013), som fandt anvendelse på tidspunktet for den afbrudte udsendelse, fremgår bl.a. følgende:

”Magtanvendelse og personlig udrustning

De overordnede principper for politiets magtanvendelse reguleres af straffelovens § 13 og § 14 samt politilovens kapitel 4.

Politiet kan med henblik på at gennemføre en tvangsmæssig udsendelse anvende den fornødne magt til at passivisere udlændingen, når magtanvendelsen er nødvendig og forsvarlig. Anvendelsen af magt skal altid foregå så skånsomt som muligt og på en sådan måde, at det giver anledning til mindst mulig opmærksomhed i forhold til omgivelserne.”

Det er herudover almindeligt antaget, at politiets virksomhed i form af indgreb over for borgeren som det mindste kræver, at faren skal være objektiv og påviselig, ligesom der skal foreligge en sandsynlig risiko for, at beskyttelsesinteresserne rammes. Jeg henviser til Ib Henricson, Politiret, 6. udgave (2016), s. 211 ff. Det er samme sted anført, at det muligvis tillige må lægges til grund, at jo større intensitet i indgrebet, desto mere skærpes kravene til farens nærhed, og ved indgreb i den personlige frihed kan der måske stilles krav om en overhængende risiko.

Af ”Rigspolitiets interne retningslinjer vedrørende ledsagede udsendelser med fly” (2013), der som nævnt fandt anvendelse på tidspunktet for den afbrudte udsendelse, fremgår desuden bl.a. følgende:

”Sagsbehandling og mailrunde

Alle sagsskridt og underretninger skal være foretaget inden tidspunktet for udsendelsen.

I asylsager skal det forud for gennemførelsen af udsendelsen sikres via mail-ringerunden, at der ikke hos udlændingemyndighederne (Udlændingestyrelsen, Flygtningenævnet og Justitsministeriet) er verserende ansøgninger eller genoptagelsesbegæringer, som er til hinder for udsendelsen.

Udsendelser (oversendelser/tilbagesendelser) i henhold til Dublinforordningen er ikke omfattet af underretningsordningen.

I udsendelsessager, der er behandlet i ’åbenbart grundløs’ procedurerne, og hvor endeligt afslag på asyl således er meddelt af Udlændingestyrelsen, skal der *ikke* ske underretning til Flygtningenævnet.

Modtager NUC i umiddelbar tilknytning til en udsendelse fra udlændingen eller dennes partsrepræsentant oplysning om, at udlændingen har indgivet en ny ansøgning til udlændingemyndighederne, og er dette ikke dokumenteret i udsendelsessagen, kontaktes ledelsen for Operativ Planlægning og Udsendelse, der i samråd med NUC’s juridiske ledelse tager beslutning om, hvorvidt udsendelsen kan effektueres.”

Som nævnt under pkt. 1 ovenfor er formålet med ombudsmandens tilsyn med politiets tvangsudsendelser at påse bl.a., at tvangsudsendelserne sker uden unødigt magtanvendelse. Udlændingelovens § 30 a, stk. 1 og 2, har følgende ordlyd:

”§ 30 a. Folketingets Ombudsmand varetager tilsyn med tvangsmæssig udsendelse.

Stk. 2. Tilsynet udøves i overensstemmelse med lov om Folketingets Ombudsmand. Folketingets Ombudsmand skal ved tilsynet særlig påse, at politiets virksomhed foretages med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse.”

5. Jeg finder det meget beklageligt, at udsendelsesrapporten af [dagen efter udsendelsesforsøget] ikke indeholder nogen oplysninger om, hvorfor det var nødvendigt at fiksere begge udlændingens arme i transportbæltet, og hvorfor det var nødvendigt at opretholde denne grad af fiksering i hele tidsrummet fra kl. 14.32 til kl. 17.50.

Jeg har noteret mig, at Rigspolitiet har henstillet til Nordsjællands Politi, at vigtigheden af dokumentation for magtanvendelse på ny understreges over for de rapportoptagende polititjenestemænd på et kvartalsmøde.

6. Jeg har noteret mig oplysningerne i Rigspolitiets udtalelse af 24. juni 2020 om, at anvendelsen af transportbælte – indtil udsendelsen blev afbrudt kl. 17.04 – skete på baggrund af politikredsens erfaringer med udlændingens adfærd forud for forsøget på udsendelse, idet udlændingen før frihedsberøvelsen i Udlændingecenter Ellebæk var stukket af fra politiet i forbindelse med en anholdelse, og udlændingen i Udlændingecenter Ellebæk havde været anbragt i isolationscelle på grund af truende adfærd og trusler om at ville begå selvmord.

Jeg finder under henvisning til disse oplysninger ikke grundlag for at tilside-sætte politiets vurdering af, at det var nødvendigt at fiksure udlændingen i tidsrummet fra kl. 14.32, og indtil udsendelsen blev afbrudt kl. 17.04.

Jeg forstår det sådan, at det ikke er muligt for Nordsjællands Politi på nuværende tidspunkt at oplyse, hvad årsagen var til den fortsatte fiksering af udlændingen efter afbrydelsen af udsendelsen kl. 17.04, og at Rigspolitiet på den baggrund ikke har et tilstrækkeligt grundlag for at kunne vurdere, om der i den konkrete situation forelå tilstrækkelige sikkerhedsmæssige omstændigheder, der nødvendiggjorde den fortsatte magtanvendelse, efter udsendelsen var blevet afbrudt.

Heller ikke jeg har på den baggrund grundlag for at vurdere, om det var nødvendigt at opretholde fikseringen af udlændingen, efter at udsendelsen blev afbrudt kl. 17.04.

7. Jeg lægger på baggrund af oplysningerne i Rigspolitiets udtalelse af 24. juni 2020 til grund, at anvendelsen af håndkraft bestod i, at udlændingen af de ledsagende polititjenestemænd blev skubbet på bagkroppen og trukket i transportbæltet i cirka et minut, og at begrundelsen for anvendelsen af håndkraft var, at udlændingen – selv om han blev opfordret til det – ikke ville gå frivilligt igennem lufthavnens sikkerhedskontrol.

Jeg lægger således til grund, at det er en fejl, når det i skemaet til ledsagede udsendelser er anført, at der blev anvendt håndkraft i tidsrummet fra kl. 14.32 til kl. 17.50.

Jeg er enig med Rigspolitiet i, at anvendelsen af håndkraft skulle have været dokumenteret yderligere i udsendelsesrapporten. Det skulle i den forbindelse

have fremgået af udsendelsesrapporten af [dagen efter udsendelsesforsøget], hvem af de ledsagende betjente der deltog i anvendelsen af håndkraft, hvor længe der blev anvendt håndkraft, og hvad årsagen var til, at der blev anvendt håndkraft. Det skulle ligeledes have fremgået, hvilken form for håndkraft der blev anvendt, hvilken modstand udlændingen konkret havde gjort, og i hvor lang en periode udlændingen havde gjort modstand. Endelig burde udsendelsesrapporten have indeholdt oplysninger om, hvorvidt der inden magtanvendelsen var blevet gjort forsøg på at overtale udlændingen til at gå videre.

Jeg finder imidlertid ikke grundlag for at tilsidesætte politiets vurdering af, at det var nødvendigt at anvende håndkraft i den konkrete situation.

Jeg har i øvrigt som nævnt under pkt. 5 ovenfor noteret mig, at Rigspolitiet har henstillet til Nordsjællands Politi, at vigtigheden af dokumentation for magtanvendelse på ny understreges over for de rapportoptagende polititjenestemænd på et kvartalsmøde.

8. Jeg finder det meget beklageligt, at Nordsjællands Politi ikke i forbindelse med den "mail-ringerunde", der er omtalt ovenfor under pkt. 4, rettede henvendelse til samtlige relevante udlændingemyndigheder med henblik på at sikre sig, at der ikke var udsendeshindringer i sagen.

9. Ud over det anførte giver den afbrudte udsendelse den [dato] 2018 til X-land mig ikke anledning til bemærkninger.

Jeg afslutter derfor med dette brev min behandling af sagen.